

אורות פלא

אורות פלא

מתורתו של רבינו אליעזר פאפו זי"ע, מח"ס "פלא יועץ"
לְקַט דְּרוּשִׁים וּמֵאמָרֵי מוֹסֵר, שְׁנַלְקָטוּ מִתּוֹךְ סִפְרֵיו

פְּרִשְׁת מִקֵּץ - שַׁבַּת חֲנֻכָּה תשפ"ו

והודאָה, אף כי לפי דעת האמוֹת הוא גורם דלות לנֹה, וְלֹא שִׁמְחַת אוֹיְבֵי לֵי"ו
כי אין להם חלק וְנִחְלָה בְּשִׁמְחַת הַשַּׁבָּת.

ועל המילה אָמַר "ה' אֶלְקֵי שְׁוֹעֲתֵי אֱלִיד וְתִרְפָּאֲנִי", רָמַז אֵל הַמִּילָה אֲשֶׁר
נִתְקַיְמָה עַל יָדָם, כִּי תוֹאֲנָה הֵם מִבְּקָשִׁים לְשֵׁם רְפוּאָה, וְגַם שֶׁעַל יְדֵי הַמִּילָה
"ה' הַעֲלִית מִשְׁאוֹל נַפְשִׁי חַיִּיתִי מִיָּרֵד בּוֹר", שֶׁמִּצִּיל מִדִּינָא שֶׁל גִּיהֵנָם.

וְעַכְשָׁיו קָא מִתְמַה קָרָא, לְמָה בְּנֵם חֲנֻכָּה "זְמִירוֹ לַה' חֲסִידָיו וְהוֹדוּ לִזְכֹּר קִדְשׁוֹ"
שֶׁהוּא הֵלֵל וְהוֹדָאָה בְּלִבָּד וְלֹא מִשְׁתָּה וְשִׁמְחָה גַם בֶּן כְּמוֹ בְּנֵם פּוֹרִים? וְלִזָּה
תִּרְיָץ יָתִיב וְאוֹמַר יוֹדַע לָךְ "כִּי" מַה שֶּׁ"רָגַע בְּאִפּוֹ" וְתִכַּף "חַיִּים בְּרִצּוֹנוֹ בְּעֶרֶב
יְלִין בְּכִי" וְתִכַּף "לְבַקֵּר רִנָּה", הוּא מִפְּנֵי שְׁתֵּי סְבוּת: הָאֶחָת, "וְאֲנִי אֲמַרְתִּי" שֶׁנֶּם
חֲנֻכָּה הִיָּה "בְּשִׁלּוֹי", בְּזִמְן שֶׁשָּׁלַח הִיָּיתִי בְּבֵיתִי, רַעְנָן בְּהִיכְלִי, עַל אֲרֻצָּנוֹ וְעַל
נִחְלַת אֲבוֹתֵינוּ, וּבְדִין הוּא "כָּל אָמוּס לְעוֹלָם". זֹאת שְׁנִית, "ה' בְּרִצּוֹנָךְ", בְּדָבָר
הַנוֹגֵעַ אֵל רִצּוֹנָךְ "הַעֲמַדְתָּ לְהַרְרִי עוֹ" וְ"הַסְתַּרְתָּ פְּנִיָּה חַיִּיתִי נִבְהָל", אֲמַנָם
מֵאַחֵר שֶׁ"אֱלִיד ה' אֶקְרָא" בְּדָבָר הַנוֹגֵעַ אֵלֶיהָ, "וְאֵל ה' אֶתְחַנֵּן" בּוֹדֵאִי כִּי יִמְהַר
לְהוֹשִׁיעֵנִי, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּסֵפֶר הַחֲסִידִים (סִימָן כָּלֵא) שֶׁכָּל מַה שֶּׁאֲדָם מִתְפַּלֵּל
בְּדָבָר הַנוֹגֵעַ לְכַבּוֹדוֹ, יִתְבָּרַךְ, תִּפְלָתוֹ מִתְקַבֵּל אֲפִלּוּ
אִם אֵינוֹ רָאוּי.

וְהִנֵּה אֲמָרוֹ בְּגִמְרָא (בִּיצָה לְבִי) עֲתִירִי בְּכָל יוֹרְדֵי
גִיְהֵנָם הֵם, וּבְכֵן, בְּקִשְׁתָּ הָאָדָם וְתִפְלָתוֹ עַל הַמָּמוֹן
לֹא יִהְיֶה רַק כְּדֵי שִׁיְהִיָּה לוֹ יֵשׁוּב טוֹב לְעִבּוּדַת
הַבוֹרָא, כִּי דֹאֲגַת וְצִרַת הַעֲנִיּוֹת מַעֲבִירִין אֶת הָאָדָם
עַל דַּעְתּוֹ וְעַל דַּעַת קוֹנוֹ (עֲרוּבִין מֵא:). וְיִרְוִיחַ בָּזָה כִּי
ה' מְשֻׁמִּים וְשִׁמְעֵם קוֹלָו וְיִקְבֵּל תִּפְלָתוֹ וְיִרְחִיב ה' אֶת
גְּבוּלוֹ, וּבְכֵן יִתְחַיֵּב לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לַה'.

וְזֶה כּוֹנֵן הַכְּתוּב: "מַה בָּצַע בְּדָמִי" שֶׁהוּא הַמָּמוֹן, כְּמוֹ הַדָּמִים מוֹדִיעִים (בְּבֹא
מִצִּיעָא מ:), "בְּרִדְתִּי אֶל שַׁחַת", אִם אֵהְיָה מִיּוֹרְדֵי גִיְהֵנָם, רַק שְׁאֵנִי מִבְּקָשׁ מִפְּנֵי
סִבָּה "הַיּוֹדֵף עָפָר" מִי שֶׁשָּׁחָה לְעָפָר נִפְשׁוֹ וְאֵין לוֹ יֵשׁוּב "הַיְגִיד אֲמַתְךָ", "שֶׁמֶע
ה' וְחֲנִנִי ה' הִיָּה עוֹזָר לִי" יֵעַן שֶׁהוּא דָּבָר הַנוֹגֵעַ לְכַבּוֹדָהּ. "הַפִּכְתָּ מִסְפְּדִי לְמַחֲוֹל
לִי פִתְחַת שָׁמַי וְתִאֲזָרְנִי שִׁמְחָה", שְׁנַעֲנִיתִי בְּתִפְלָה, "לְמַעַן יִזְמְרָךְ כְּבוֹד וְלֹא
יָדָם ה' אֶלְקֵי לְעוֹלָם אֲוֹדָה", שְׁאֵנִי חַיֵּב לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל.

לְפִי סוֹדֵן שֶׁל דְּבָרִים בְּחֻנְפָה רָאוּי לְהִרְבוֹת בְּצִדְקָה עִם עַמְלֵי תוֹרָה, שֶׁהֵימָּם
הָאֵלֶּה הֵם בְּסוֹד נֶצַח וְהוּד תְּמִכִּין דְּאוֹרִיתָא, מִבְּבֹאֵר בְּדָבָרֵי רַבְּנֵי הָאָר"ז ז"ל.
וְהַעֲרָךְ בְּזִמְן הַעֲרָה, חֲבִיבָה מִצְוָה בְּשַׁעֲתָהּ. שְׁעִינִיָּהם שֶׁל עֲנִיִּים תְּלוּיֹת עַל
הַעֲשִׂירִים, וְהַעֲשִׂירִים תְּלוּיִים בְּמִי שֶׁאֲמָר וְהִיָּה הַעוֹלָם, אִם מוֹסִיף מוֹסִיפִין לוֹ,
אִישׁ כְּמִתְנַת יָדוֹ בְּרַפְּתָהּ ה' הִיא תַעֲשִׂיר, וְלִכֵּן הַחֲלֵשׁ יֵאמָר גְּבוּר אֲנִי לְעִזְרַת
ה' בְּגִבּוּרִים, וְהֵשֵׁם יַעֲזֹר לוֹ.

מְזֻמָּר שִׁיר חֲנֻכָּה הַבֵּית לְדוֹד. אֲרוֹמָמְךָ ה' כִּי דִלִּיתִנִּי וְלֹא שִׁמְחַת אוֹיְבֵי לֵי וְגו'
כְּתָבוֹ הַפּוֹסְקִים שֶׁמְזֻמָּר זֶה נִתְקַן לְאֲמָרוֹ בְּחֻנְפָה, שֶׁרָאשֵׁי תְבוּת פְּסוּק רֵאשׁוֹן
הוּא לְמִשְׁחָה רָמַז לְנֶם חֲנֻכָּה. וְאִפְשָׁר לְרַמֵּז כָּל הַמְזֻמָּר בְּעֵנִין נֶם חֲנֻכָּה.
דְּהִנֵּה יָדוּעַ כִּי כָל מְגִמַת הַיּוֹנִים הִיָּה לְאֶבֶד זְכֹר דַּת יִשְׂרָאֵל וְלַחֲיוֹתָנוּ כְּכָל
הַגּוֹיִם, כְּמוֹ שֶׁאֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ וְזִכְרוֹנָם לְבִרְכָּה (בְּרָאשִׁית רַבָּה ב ד) שֶׁהִיוּ אוֹמְרִים
כְּתָבוֹ עַל קֶרֶן הַשּׁוֹר שֶׁאֵין לָכֵם חֵלֶק בְּאֶלְקֵי יִשְׂרָאֵל. וְלִכְנֻנָּה זֹאת גָּזְרוּ לְבַטֵּל
מֵהֶם שַׁבַּת וּמִילָה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם אוֹת. וְאָף כִּי יֵשׁ עוֹד תִּפְלִין שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם
אוֹת, לֹא חֲשׂוֹ עֲלֵיהֶם, כִּי "לֹא יָקוּם עַד אֶחָד בְּאִישׁ" כְּתִיב (דְּבָרִים יט טו). וְהִנֵּה
בְּעֵנִין הַשַּׁבָּת אֲמָרוּ בְּגִמְרָא (רֵאשׁ הַשְּׁנָה טז:) שֶׁמִּלְכוּת הַרְשָׁעָה גָּזְרוּ גְזֵרוֹת עַל
יִשְׂרָאֵל, וּמִכְלָלָם שֶׁלֹּא יִשְׁמְרוּ הַשַּׁבָּת.

וְהִנֵּה הַגּוֹיִם חוֹשְׁבִים כִּי שְׁמִירַת שַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים גּוֹרֵם דְּלוּת לְיִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי
שֶׁמִּמְעֻטִּים בְּמִשְׁאֵל וּמִתָּה, אֲשֶׁר בָּזָה נֶצַחֵם רַבִּי רֵאשׁוֹן בֶּן אֲצִטְרֹבֶל (מַעֲיִלָה יז).
וְאֲמָר לָהֶם מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שׁוֹנָה רוֹצֶה שִׁיְהִיָּה עֲשִׂיר אוֹ עֲנִי? אֲמָרוּ לוֹ רוֹצֶה שִׁיְהִיָּה
עֲנִי, אֲמָר לָהֶם אִם כֵּן תִּבְטְלוּ מֵהֶם גְּזֵרוֹת הַשַּׁבָּת, וּבְטְלוּהָ. וְיִדְוֶעַ שְׁמִתְנַת הַשַּׁבָּת

לְיִשְׂרָאֵל נִתְּנָה וְלֹא לְאֻמוֹת הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁאֲמָרוּ
בְּגִמְרָא (סְנֵהֲדָרִין נח:) גּוֹי שֶׁשָּׁבַת חַיֵּב מִיתָה, וּבְתִפְלַת
שַׁחֲרִית שֶׁל שַׁבַּת קִדְשׁ אֲנַחְנוּ אוֹמְרִים וְלֹא נִתְּנָה ה'
אֶלְקֵינוּ לְגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת וְכו'.

וּבְעֵנִין הַמִּילָה אֲמָרוּ בְּמִדְרָשׁ (בְּרָאשִׁית רַבָּה מו י)
שֶׁבְנֵי מִלֹּךְ אֶחָד לְמָדוּ תוֹרָה, וּמִתּוֹךְ דְּבָרֵי תוֹרָה נִכְנָס
חֶשֶׁק תוֹרַת ה' בְּלִפְנֵם וְרָצוּ לְהַתְגַּיֵּר, וְהִיוּ מִתְפַּחְדִּים
כִּי נִפְל פַּחַד אֲבִיהֶם עֲלֵיהֶם. מַה עָשׂוּ? אֲמָרוּ אֵל

הַרּוּפָא שִׁיאֲמַר לְאֲבִיהֶם שֶׁנּוֹלַד לָהֶם צִרְעַת בְּמִקּוֹם הַמִּילָה, וְכָדִי לְרַפְּאוּתָם
צִרִיךְ לְחַתֵּךְ הַבָּשָׂה, וּמִשּׁוּם רְפוּאָה הַמִּלָּךְ נִתֵּן רְשׁוּת וּמָלוּ. וְעוֹד אֲמָרוּ בְּמִדְרָשׁ
(עֲרוּבִין יט.) שֶׁאֲבָרְהָם אֲבִינוֹ עוֹמֵד בְּפִתְחָהּ שֶׁל גִּיְהֵנָם וְכָל מִי שֶׁהוּא מְהוּל
וְשִׁמְר בְּרִיתוֹ מִצִּיל מִדִּינָא שֶׁל גִּיְהֵנָם.

וְהִנֵּה חֲקָרוֹ הַמִּפְרָשִׁים, לְמָה בְּנֵם שֶׁל פּוֹרִים נִצְטוּיָנוּ בְּשִׁמְחָה וּמִשְׁתָּה מַה
שֶׁאֵין בֶּן בְּנֵם שֶׁל חֲנֻכָּה? וְעַל זֶה תִּרְצוּ, כִּי נֶם פּוֹרִים גָּדוֹל מִנֶּם שֶׁל חֲנֻכָּה מִשְׁתִּי
סְבוּת: הָאֶחָת, כִּי נֶם חֲנֻכָּה הִיָּה בְּהִיוֹתָנוּ עַל אֲרֻצָּנוֹ וְעַל נִחְלַת אֲבוֹתֵינוּ וְהוּא
מִקּוֹם הַשְּׁרָאָה הַשְּׁכִינָה, וְהוּא יוֹתֵר בְּנִקָּל לַעֲשׂוֹת בּוֹ נֶם. וְהַשְּׁנִית, כִּי הַצִּרָּה
אֲשֶׁר הִיָּתָה בְּיָמֵי מִתְנַתָּהּ בֶּן יוֹחָנָן הִיָּה בְּדָבָר הַנוֹגֵעַ לְכַבּוֹדוֹ, יִתְבָּרַךְ, שֶׁהִיוּ רוֹצִים
לְבַטֵּל מֵהֶם מִצְוָה, וּמִכְרַח הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת עִמָּהֶם נֶם וּפְלֵא בְּעִבוּר
שְׁמוֹ, וּמִשּׁוּם הָכִי לֹא נִתְחַיְבוּ רַק בְּהִלָּל וְהוֹדָאָה.

וְעַל פִּי הָאֲמָרוֹ נִבּוֹא אֵל רָמַז הַקְּשׁוֹף הַכְּתוּבִים: "אֲרוֹמָמְךָ ה' כִּי דִלִּיתִנִּי",
שֶׁזִּכְרֵנוּ לְעַמֵּד בְּאֲמוּנָתָנוּ ה' אֲחָה. הַפֶּה מִמָּה שֶׁהִיוּ אוֹמְרִים כְּתָבוֹ עַל קֶרֶן
הַשּׁוֹר וְכו' שֶׁיַּעֲבִדוּ לֹאֵל אֲחָה, וְהַהֲפָרֵשׁ הוּא בֵּין דִּלְ"ת לְרִי"ש, וְזֶהוּ "כִּי
דִלִּיתִנִּי" לְהַעֲמִיד הַדִּלְ"ת שֶׁל אֲחָה. אוֹ נֵאמַר עַל הַשַּׁבָּת אֲנִי נוֹתֵנִים שְׂכָח

ראוי להלל ה' על כל הטובה שעושה עמנו, ואף שאילו פינו מלא שירה וכו' לא נספיק להללו ולו דומיה תהלה, עלי־כל־פנים בלא כלום אי אפשר, וראוי לכל אדם מעת לעת ומפקידה לפקידה להודות ולהלל את ה', ובפרט כשמספר איזה ענין שעשה והצלחת, תבא יהיה שם שמים שגור בפיו ויאמר, שבח לאל יתברך כי הפליא חסדו לי ועד פה עזרני לעשות כך וכך.

ועל אחת כמה וכמה ראוי להלל לה' האיש אשר העדיף ה' טובו עליו בטובות הנפש וזכרו להיות חלקו מיושבי בית־המדרש וחננו חכמה ודעת, ועל הכל אם חננו ה' להיות שלם באיזה מדות טובות ולהכיר איזוהי דרך ישרה יותר מאחרים אשר דרכם ישרה בעיניהם והיה להם העקב למישור. וכן אם הזמין ה' לו איזו מצוה והצילו מן העברה, הן אלה טובות גדולות מכל חיי העולם הבא.

ואם אמרו (ברכות לד:) במלך שבין שפרע שוב אינו זוקף להורות הכנעה לפני ה' שהעדיף טובו עליו, כל־שכן וקל־וחמר מי שהעדיף לו ה' טובות הנפש, כמה וכמה חייב לכנע ולומר קטנתי מכל החסדים כי אף זו מתת אלקים היא וצריך להודות לו ולברך בשמו. וזו ענף מצוה ממה שתקנו לנו חכמים ז"ל לקרא את ההלל על הנסים ועל הפרקן כמו שכתב הרב ספר התרדים. ומכלל חסדי ה' ומשפטי ה' ישרים משמחי לב שמה שאנו מברכים אותו ומהללים לשמו על הטובה שעושה עמנו יערב לו וה' יחשב לנו למצוה ומקבלין עליה שכן עד שאמר שכל מי שנעשה לו גם ואומר שירה הנה שברו שעושים לו גם אחר שנאמר (תהלים נ, כג) זבח תודה וכו' אראנו בישע אלקים. היש חד מתוק מזה, לכן הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו.

ישמח בביאת שבת שמחה רבה. והן אמת, שאין שמחה אלא בלב טהור, אשר נפשו לו מטהרה ועיניו תחזינה מישרים, ומה נעשה בשמים ממעל, ומה נעשה לנו יקר ונדלה, מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו, ואור הנשמה יתרה ללב אנוש ישמח, וכל אחד לפי השגתו ירבה שמחתו, וזו מתת אלהים היא.

אבל על כל פנים, חובה מטלת עלינו לעורר את לבנו במחשבות טהורות, עד מקום שידינו מגעת, לעורר את האהבה ואת השמחה, ולפי התעוררותו, הבא לטהר מסייעין אותו, מערכה לקראת מערכה. ואם בכל המצוות ועבודתו יתברך חייבא רמיה לעבוד את ה' בשמחה ובטוב לבב מרב כל, כל שכן במצוות שעקרן היא השמחה והענג, כגון שבתות וימים טובים וכדומה, שצריך להגדיל השמחה.

ואין לשבח כל כך למי שחננו ה' רוח והצלח וכל טוב, נקל לו לשמוח, וטוב לב משתה תמיה, אבל חובת גברא שאפלו אם רבות אנוחיותיו, ואפלו אם חס ושלום מתו מוטל לפניו, מיבעי ליה ליתובי דעתיה, ללכת בדרך אמת, מלפני הפלה מעבירין המת. וכלום יש צרה גדולה בצרת חרבן בית המקדש, וצרת העונות ואשר גרמנו בהם, ואפלו חכי לא נתנה רשות להצטער עליהם בשבת ויום טוב ועת עבודת ה' יתברך.

וזה כל האדם, לוי בבח יגבר איש, שיהא לבו מסור בידו, אל אשר יחפץ יטנו, להיות מושך עצמו במחשבות טהורות לעשות רצון קונו, בעידן חדוה חדוה ובעידן עצבות עצבותא. ולעורר את האהבה ואת היראה, וענוה צדק, וכהנה מדות טובות והנהגות ישרות, סמא דכולא, לביא בעי, לב טוב, וה' לא ימנע טוב.

סדר היום

הכולל הלכות והנהגות ישרות ערוכות על הסדר על עניני התפילה וכוונותיה סדר אכילה, סדר משא ומתן וסדר הנהגת יום השבת מלוקטים ומנוקדים מספרי רבינו אליעזר פאפא זיע"א "חסד לאִלִּים" ו"בית תפילה"

לקבלת העלון בדוא"ל נא לשלוח לכתובת:
orotpele@gmail.com

הופיע ויצא לאור הספר

דן ידין

על התורה והמועדים
להשיג בחנויות הספרים המובחרות

רחוב מינצברג 5 ירושלים טל. 02-6413780
פקס. 077-4040720 | orotpele@gmail.com